

zelebbi korszakra vonatkozó részletes tervek összeállítása; 5. az erdőrendezési munkálatok kiegészítése.

C) Az erdőrendezés ügyrendje: 1. a munkálatok megindítása; 2. a munkálatok sorrendje; a) mérnöki, b) becselői, c) rendezői munkálatok, d) tulajdonképeni rendezés és szabályozás; 3. a felvételek összeállítása; a) irományok, b) rajzok; 4. az egyes munkák, valamint az egész rendezési műnek átvizsgálása; 5. személyzet.

(Folyt. köv.)

A jelenlegi földadó szabályozásnál teljesítendő erdőbecsléseknél a katasteri erdőbecslők által követendő eljárás.

(Folytatás.)

8. FEJEZET.

A fakelendőségi viszonyok, s a fának értékesítését előmozdító közlekedési eszközök.

E cím alatt a járás fakelendőségi és faüzleti viszonyai részletesen leírandók. Nevezetesen kiemelendő:

hogyan a járás összes fatermését egészben vagy hányad részben fogyasztják el a járás lakói?

mily választékokból áll a járásban vagy ennek környékén nem értékesíthető fatömeg?

a termésfölöslegnek a járásban nem értékesíthető választékai, eladatnak-e az ország távolabbi vidékeire vagy a külföldre? könnyen, nehezen vagy éppen nem?

ha a járás fatermése a helyi szükséglet fedezésére nem elegendő, honnan szerezetik be a hiányzó faválaszték?

vannak-e a járásban fafogyasztó intézetek, gyárak, kohók, fűrészművek stb.

a járás erdei mily versenynyel küzdenek, a tüzelőszerpótlék, p. kőszén vagy a más vidékről szállított fa ellen?

van-e a járásban a fakereskedésnek és mily jelentősége? mily módon történnek a faeladások?

a járás mely községeiben állanak még fenn az erdei szolgálmányok?

A közlekedési eszközök, a menyiben a fa értékesíthetésére befolyással vannak, kellőképen méltánylandók. Különösen:

vannak-e fausztatásra vagy tutajozásra használt, vagy használható patakok és folyók?

a községi, megyei és országutak állapota és iránya van-e befolyással a fának értékesíthetésére?

a fának távolabbi szállítására, mely vasutak vagy hajózható folyók vehetők igénybe, és melyek a legközelebbi vasuti és gőzhajó állomások?

Az előbbieket szerint ecsetelendő viszonyok alapján azután általánosságban kimondandó, hogy a járás fakelendőségi és faértékesítési viszonyai a járás különböző részein jók, közép-szerűek vagy roszak; továbbá, hogy ezen állapot milyen volt a múltban, miként és miért változott, s hogy ennek a közel jövőben való javulása avagy hanyatlása várható-e és miért?

9. FEJEZET.

Fa-árak (tő-árak).

A becslésnél a fának tőára (1875. VII. t.-cz. 16. §. f) vagyis azon értéke vétetik számításba, melylyel az tővön állva az erdőn bir.

Azon esetre, ha egyes helyeken a fának megállapított tőára nem volna, akkor a raktári vagy piaczi árból, a vágási és szállítási költségek levonása által lesz a tőár levezetendő. A vágási és szállítási költségek állanak: a vágásnál és szállításnál használt munkások béreiből és nyugbéreiből, ezeknek

természetben adott élelmi szerek értékéből, a bér részét képező földjárandóságok haszonértékéből, a szállítási eszközök, utak sat. tatarozására, karbantartására és őrzésére fordított költségekből. A szállítási eszközök felállítására fordított beruházási összegek, vagy ezek kamatai és törlesztési részletei, a vágási és szállítási költségekbe nem számíthatók.

A becslésnél a fa árú az 1855—1874-ig terjedő huszévi időszak alatt fennállott középárak átlaga minden levonás nélkül veendő. (1875. VII. t.-cz. 19. §.)

Az erdőbecslő egyik legfontosabb feladata, az imént jelölt közép tőárak átlagának megállapításához szükséges adatokat a járás területéről összegyűjteni. E célból a járás nagyobb erdőbirtokosaihoz és a városok hatóságaihoz, a járásban fekvő állami, alapítványi sat. erdők igazgatóihoz, erdőmestereihez vagy erdészeihez fog fordulni, s ezektől, a nevezett húsz évi időszak alatt fennállott tőáraknak, vagy ezek hiányában a raktári és piaczi áraknak, a vágási és szállítási költségek részletes kimutatásával való közlését kikérendi.

Az így nyert adatokat a további használat előtt tüzetes vizsgálat alá kell venni, s a kétes tételek felvilágosítását szorgalmazni. Azon adatok, melyeknek helyessége vagy megfelelő volta iránt az erdőbecslő teljesen megnyugtattva nincs, a középár számítás alapjául nem vehetők. Főszóly fektetendő azon adatokra, melyeket az állami, vagy állami kezelés alatt álló erdők közegei, hivatalosan szolgáltatnak; ezek után pedig a nagyobb erdőbirtosok hivatalai által, hivatalosan és hiteles alakban közlött faárak veendőek figyelembe; mert ezen birtokosok fatermésük nagyobb részét eladván, az általuk évről-évre megállapított árak, a fának az illető járásra vonatkozó forgalmi értékét nagyban és leghívebben tüntetik elő.

Az így gyűjtött és óvatosan kiszemelt adatok a következő I. számú minta szerint, melyből úgy mint minden, a jelen

utasításban előirt többi mintákból is, a szükséges mennyiségű nyomtatott űrlapokat az erdőbecslők az illető kat. igazgatóságok útján veendik, állítandók össze. Ezen minta rovatai elég világosan lévén szövegezve, további magyarázatot nem igényelnének, mindazonáltal a „mértékegység“ rovatára nézve megjegyeztetik, hogy ebbe azon mértékegységek, például: 3, 4, 5, 6 sat. láb hosszú hasábokból, 6 sat. láb szélesen, 6 vagy 7 láb sat. magasan rakott ölek jegyzendők fel, melyekre az illető áradatok vonatkoznak. Hogy azonban ezen különféle űr- vagy tömör-köbegrésre vonatkozó árakból, a tömör-köbmétereinkinti középárakat könnyen kiszámítani lehessen, szükséges már ezen kimutatásban, a feljegyzendő mértékegységek tömör köbtartalmát bécsi köblábokban is kifejezni. Hogy a különféle méretű és űrtartalmu ölek, hány tömör köbláb fát tartalmaznak, erre nézve a rendszeresen kezelt erdők birtokosai többnyire tapasztalati adatokkal birnak, ilyenek hiányában, tekintet nélkül a fanemre és a hasábok hosszára, a kevetkező átlagos százalékok alkalmazandók:

hasábfánál, a tömör köbtartalom, az űrfogatnak .	66,
dorongfánál	54,
rőzsefánál	42 és
tusakfánál	50 szá-

zalékát teszi.

Például: ha egy ugynevezett bécsi öl dorongfának hasábhossza 3 láb, szélessége 6 láb és magassága $6\frac{1}{2}$ láb, akkor ennek űrtartalma $= 3 \times 6 \times 6.5 = 117$ űrköbláb; ennek pedig tömör fatartalma a fenti adat szerint csak $54\frac{0}{100}$ lévén, a köbtartalom teend $(117 \times 0.54) = 63$ köblábat.

Megtörténhetik, hogy az egyik vagy másik birtokos által szolgáltatott faárak egy vagy több évről hiányzanak, ily esetben az illető év üresen marad. Magától értetik, hogy ekkor

az illető árák összege nem 20-al, hanem csak annyival osztandó, a hány évnek ára az összegben foglalva van.

Az I. számú mintának utolsóelőtti rovatába, a husz évi tőárak egyenes átlaga irandó, mely ezután tömör köbméterekre átszámítva, a legutolsó rovatba jegyzendő. Ezen átszámítás megvilágítására szolgáljon a következő példa: egy bécsi öl dorongfának tömör fatartalma 63 köbláb, és egy ilyen öl fának 20 évi átlagos ára 2 frt 24 kr, tehát köblábankint tizedestörtre kikerekítve 3.6 kr. Miután pedig egy köbméter 31.7 köblábat tartalmaz, lesz egy köbméter tömör fának átlagos tőára $(31.7 \times 3.6) = 1 \text{ frt } 14 \text{ kr}$. Időkimélés és számítási hibák kikerülése végett ezen és más az erdőbecslési szakba vágó átszámításoknál a hivatalos használatra kiadott, és a pénzügyministerium államépületi felügyelőségénél (Budapest I.) példányonként 2 frt 10 krért kapható „Erdészeti segédtablák” alkalmazandók.

A járás különféle részeiből gyűjtött, s az I. sz. mintában egymásután felsorolt árák, s ezeknek átlagai, fanemek és választékok szerint, a dolog természeténél fogva minden uradalomra nézve többé-kevésbé különbözők lesznek, minthogy pedig a járás erdeinek becslésénél középárakat kell alkalmazni, ezeknek kiszámítása a II. számú minta szerint eszközzendő.

Az I. sz. mintából e célra átviendők a II. sz. minta megfelelő rovataiba, az illető uradalom, erdőhivatal sat. neve, továbbá azoknak az illető fanem által elfoglalt erdő területe egészen kikerekített holdakban, és az egyes választékok tőára köbméterenkint. Ez megtörténvén, minden egyes tőár, az illető területtel szoroztatik; azután minden fanemre és választékra nézve a terület és tőárnak egymással való sokszorozása által képezett szorzat, a minta illető rovatába bejegyeztetik; végül minden választékra nézve a területek és tőárak szorzatainak összege, a területek összege által osztatván, az eredmény az

illető választék átlagának közepesét mutatandja, mely a minta legutolsó rovatába jegyzendő be. Például: a luczfenyő épületfára nézve, 20 évi átlagban, tömör köbméterenkint kipuhatolt tőárak lennének a következők: 7.342 holdnyi területen X uradalomban 190 kr, 12.463 holdnyi területen Y erdőhivatalnál 215 kr, 16.755 holdnyi területen Z városi erdőben 174 kr, a tőárak és területek szorzatainak összege, a területek összege által osztandó lévén, a következő számtani művelet viendő véghez:

$$X) 7.342 \text{ hold} \times 190 \text{ kr} = 1,394.980$$

$$Y) 12.463 \text{ „} \times 215 \text{ „} = 2,679.545$$

$$Z) 16.755 \text{ „} \times 174 \text{ „} = 2,915.370$$

összeg 36.560 hold 6,989.895 és végül
 6,989.895 : 36.560 = 191 krajczár, vagyis egy tömör köbméter luczfenyő épületfának közép tőára az egész járásban 1 frt 91 kr.

Ezen II. sz. mintának utolsó rovata minden egyes fanemre és választékra nézve, már a helyes közép tőárakat tartalmazván, ezek innen egyszerűen és közvetlenül a VII. számmal jelölt minta szerint készült űrlapok illető részébe irandók át.

A tőáraknál mutatkozó törtrészek számtanilag egész krajczárookra egyenlitendők ki.

10. FEJEZET.

Az erdei mellékhaszonvételek minősége és értéke.

A földadó szabályozásáról szóló törvény (16. §. f) szerint a fatermésen kívül az erdők hasznául csak a következő erdei mellékhaszonvételek, u. m.: a legeltetés, a makk, a kéreg és a gubacs vétetnek; tehát a többi esetleges mellékhaszonvételek, például erdei alom, lombtakarmány, gomba és erdei gyümölcs, kőbányák, agyag-, kavics- és homokgödrök, az újraerdősítés céljából ideiglenesen mezőgazdasági köztes

használat alatt álló vágások és tisztások jövedelme sat., továbbá a vadászat mint a földbirtokkal összekötött jog (1875. VII. t.-cz. 8. §.) a katasztrális tiszta jövedelem kiszámításánál tekintetbe nem jönnek.

A számba veendő mellékhaszonvételek, minőségük, terjedelmük és jelentőségükre való figyelemmel, nemkülönben azoknak a járásban szokásos értékésítési módjaik leirandók.

Az erdei mellékhaszonvételek átlagos évi és holdankinti középértékének megállapítása gyakran nehézségekbe fog ütközni, a midőn az erdőbecslő megfelelő adatok hiányában kényszerítve lesz saját legjobb belátása szerint az adatok hiányát, a járás idevágó viszonyainak tüzetes tanulmányozása után, becslés által pótolni.

A számbaveendő erdei mellékhaszonvételek — az üzemmódok, de leginkább az erdők fekvése és a fanemek szerint, eltérők lesznek; ennél fogva szükséges leendő a szóban levő mellékhaszonvételeket tovább részletezni; így a legelő értékét a lapályos és dombos vidék erdeire nézve külön, és a magasb hegységi erdőkre nézve ismét külön kellend felvenni. A makkoltatás értéke a tölgyerdőkben rendesen különbözni fog a bükkesek makkoltatásának értékétől. A kéreghasználat a tölgyerdőkben más értékű, mint a fenyves erdőkben, míg a gubacs-termés, mely csak a kocsános-tölgyerdőkben fordul elő, megkülönböztetést nem kíván.

A legelő értékét biztosabban a járásban fekvő állami, városi vagy rendezett gazdasággal bíró magán erdők számadásai alapján lehet meghatározni; e célból az illető birtokosok felhivandók, hogy erdejök illető területét, és az ezen területen használt erdei legelőnek értékét, az 1850—1874. évi 25 éves időszakra, évről-évre mutassák ki. Ha az erdei legelő, mint az állami erdőkben szokás, bérlet útján értékesítettetik; akkor a 25 évi bérösszeg átlaga megbízható adat;

de ha a birtokos az erdei legelőt bérbe nem adja, hanem azt saját baromtenyésztésére használja, akkor az erdei legelő értékének a birtokos által önkényesen történő meghatározása megfelelő adatul nem szolgálhat; ily esetben a becselő inkább az illető erdei legelőn tartott marhák számából s a járásban egy marha után fizetni szokott legeltetési bérből fogja kiszámítani az illető erdőterület holdankénti legeltetési értékét. Például: egy 2000 holdas erdőnek birtokosa az erdei legelőt saját marhatenyésztésére használja, s így az erdei legelő holdankénti értékére nézve számadásaiból biztos adatot nem szolgáltatathat, de igen is megmondhatja, hogy nyáron át rendszeren az erdei legelőn tartott marhaállománya példaképen áll: 85 darab szarvasmarhából, 16 anyakanczából, 11 csikóból, és 600 db juhból. Minthogy pedig a járásban tett puhatolódzások szerint 1 szarvasmarha nyári legelő bére 1 frt, egy lóé 2 frt, egy csikóé 1 frt, egy juhé 40 kr, s így ezen marhaállomány egy nyári legeltetési bére összesen 368 frt, ezen összegnek az erdőterülettel való osztásából ($368 \text{ frt} : 2000 \text{ hold} = 18.4 \text{ kr}$) kiderül, hogy a szóban levő erdőnek egy nyári legelő értéke holdanként $18\frac{4}{10}$ krajczárt tesz. Ha a birtokos saját marháin kívül, például a legeltetési szolgálat fennállása folytán, a község marháinak is tartoznék az erdőn legeltetést engedni; akkor ezen községi marhaállomány is, dacára annak, hogy a legeltetést az erdőelkülönítésig ingyen használja, éppen oly bérrel veendő számításba, mint a birtokosé.

A makkoltatás értékének kipuhatolása legbiztosabb, ha erre nézve a megszabott 25 éves korszakról elegendő számadási adatok állanak rendelkezésre; ezek hiányában csak becslés által lehet czélt érni. Ezen esetben legelőbb is ki kell nyomozni, hogy teljes makktermés tapasztalat szerint, hány év alatt szokott beállani, és hogy az utolsó teljes makktermés mikor volt, továbbá, hogy egyik teljes makktermő évtől a

másikig, hány közészerü, hány szórványos termés és hány egészen terméketlen év szokott előfordulni. Ezen adatok alapján azután kitünik, hogy a felvett 25 éves korszakban, hány teljes, közepes és szórványos makktermő és hány terméketlen év volt. Például: ha a tapasztalat szerint minden 6-ik évben van teljes makktermés, s az utolsó ilyen termés 1873-ban fordult volna elő; továbbá 6 év alatt egy közepes és két szórványos termés mellett, két egészen terméketlen év mutatkozik: akkor a teljes makktermő évek voltak 1873., 1867., 1861., 1855., tehát összesen négy; ezenkívül 4 közepes és 9 szórványos termés. A különféle nagyságu termések értéke azután vagy az egyes helyeken bizonyos években a termés arányában elért holdankénti bérek, vagy pedig a makkra hajtott sertések száma, s az ezek után darabonkint fizetett makkoltatási díjak szerint számitandó ki. Például: teljes makktermő évben a makkoltatásért fizettek holdankint 85 krnyi bért, közepes makktermő években 45 krajczárt, szórványos termés mellett pedig 8 krajczárt, e szerint a makkoltatás értéke, az előbbi példára alkalmazva, évenként és holdanként átlagosan tenne:

$$\left(\frac{85 \times 4 + 45 \times 4 + 8 \times 9}{25} \right) = 24 \text{ krajczárt.}$$

Vagy ha az tudatnék, hogy egy 1200 holdas erdő teljes makktermő évben 3 hónapon át 500 db sertést képes táplálni, egy sertésért pedig ezen időnyre 2 frtot szoktak fizetni; továbbá, ha a közepes termő évek makkoltatási értéke csak $\frac{4}{10}$ -ed részét képezi a teljes makktermés értékének, a szórványos pedig csak egy tizedét: akkor a makktermés átlagos évi és holdankénti értéke, ismét az előbbi példában felvett 4 teljes, 4 közepes és 9 szórványos termésű év mellett lenne

$$= \left(\frac{500 \times 200 \times 4 + 500 \times 200 \times 0.4 \times 4 + 500 \times 200 \times 0.1 \times 9}{25 \times 1200} \right)$$

$$= 22 \text{ krajczár.}$$

Ezen átlag számitásnál a 17 termő év összes eredménye 25 évre osztatott fel, mert az tényleg a 25 évnek összes termése.

A hol a makkoltatás nem külön, hanem az erdei legelővel együttesen szokott kibéreltetni, ott e kétféle mellékhaszonvételek értékét alig lehetne, de nem is szükséges elkülönítve kimutatni; elég, ha a mellékhaszonvételek ezen két ágának értékére nézve együttes, de biztos adatokat lehet szerezni.

A kéreghasználat értékének kinyomozása kevesebb akadályokba fog ütközni; mert a hol a kéreg felhasználatik, ott azt a birtokos vagy szerződés alapján öl vagy másza szerint külön, vagy pedig a fával együtt adja el. Az első esetben az évi, e czimen elért pénzbevételek a számadásokból kivethetők, vagy pedig az eladott kéreg tömegéből és az egységi árból kiszámíthatók; a második esetben a kéreg a fával együtt adatván el, a kéreg értéke már a faárában benn van, és így másodszer fel nem számítható.

A gubacstermés, mely hosszabb idő alatt ismétlődik, de annál nagyobb jövedelmet szokott adni, rendszeren élénk kereskedés tárgyát képezi, s így ennek értéke szélesebb körökben is ismert lévén, az erdőbecslő a gubacstermés értékének meghatározására elegendő adatokat fog gyűjthetni; de itt is főszűly fektetendő azon eredményekre, melyek a rendezett erdőgazdaságot folytató állam vagy magán erdőbirtokosok eredeti számadásaiból vonatk ki. Magától értetik, hogy ha a 25 évi korszak alatt például csak 3 gubacstermő év lett volna, az évi átlagos termés értékének kipuhatólása végett, a 3 év értéke 25-tel lesz osztandó.

Az erdei mellékhaszonvételekre nézve az előbbieken adott utasítás szerint több uradalmakban, városokban stb. gyűjtött részletes adatok az ide csatolt III. számú minta szerint állítandók össze, s azokból az utolsó rovatba jegyzendő évi és holdankinti átlag számítandó ki.

Az egyes uradalmak átlag adatai, az illető erdők területével együtt azután a IV. számú mintába jegyeztetnek be,

hol az átlagok és területek szorzatainak összege, osztva a területek összegével, az erdei mellékhaszonvételeknek az utolsó rovatba jegyzendő átlagos évi és közép értékeit adandja, a melyek végre a becslésnél való használat végett a VII. számú minta illető részébe irandók ki.

11. FEJEZET.

Erdőtenyésztési viszonyok; erdőfelújítási módok; erdőmivelési és ápolási költségek.

A járás erdőtenyésztési viszonyainak általános jellegzése után részletesen leírandó, hogy az egyes üzemmódokban kezelt különféle fanemű erdőknek felújítása természetes vagy mesterséges uton, mily terjedelemben és mily sikerrel történik; továbbá, hogy a mesterséges erdősitésnek mily módjai alkalmaztatnak (vetés, ültetés, dugványozás) vajjon a vágásoknak mezőgazdasági köztes használat útján való erdősitése gyakoroltatik-e? hány évig tart ezen köztes használat? fedezi-e ez az erdőmívelési költségeket, vagy ezeken felül még jövedelmet is ad? stb.

Fordulnak-e a járásban elő, oly kopár vagy futóhomokos területek, melyek semmi egyébre mint erdőtenyésztésre alkalmasak? történtek-e ezen területek beerdősitése végett már kísérletek és mily eredménnyel?

Mily napszámberék fizettetnek az erdőmiveléseknél tavasszal és ősszel, valamint a faiskolák ápolásánál nyáron? egy férfinak, egy asszonynak s egy gyermeknek?

Ezek után az 1867—1872-ig terjedő 6 évi korszak (1875 : VII. t.-cz. 18. §.) átlagos évi és holdankénti erdőmívelési költségei, üzemmódok és fanemek szerint mutatandók ki. Ezen költségeket a járás tényleges viszonyainak megfelelőleg legegyszerűbben, de legbiztosabban is az egyes erdőbirto-

kosok illető évi számadásainak kellőleg kiszemelt tételeiből kell kiszámítani.

Az ekként gyűjtött adatok azon erdőterülettel együtt, melyre azok vonatkoznak az V. számú minta illető rovataiba bejegyzendők. Terület alatt nem az egyes években ténylegesen erdősitett vagy tatarozott vágások és tisztások, hanem az illető üzemtest egész területe értendő. Például : egy 6000 holdnyi tölgyszálerdő vágásainak felújítására 6 év alatt összesen 2160 forint fordított, évenként tehát $(2160 : 6 =)$ 360 frt; évenként és holdanként pedig $(36000 : 6000 =)$ 6 krajczár.

Magától értetik, hogy az erdőmivelési költségekhez nem csak a munka és fuvarbérek, továbbá a magvak és csemeték beszerzési költségei, hanem a faiskolák telepítésére és ápolására, a futó-homok előzetes megkötésére, a kártékony rovarok által okozható károk meggátlására sat. tett kiadások is tartoznak. Ha az erdőmivelésnél felhasznált munka nem pénzzel, hanem fával vagy legelővel avagy más természetbeni járandósággal fizettetnék : akkor ezeknek értéke azon átlag-árak szerint veendőek számításba, melyek a folyamatban lévő kat. becslés céljából a járásban használtatnak.

A különféle üzemmódok s ezek mellett a különféle fanemek lényegesen eltérő erdőmivelési költségeket igényelvén, ezek az V. sz. mintán előirt öt főtétel alatt külön lesznek kimutatandók. Ha valamely üzemtest egyes fanemekből állana és az erdőmivelési költségeket a főfanemekre nézve külön kimutatni nem lehetne, akkor a kipuhatolt erdőmivelési költségek azon fanem sorába irandók, a mely a terület legnagyobb részét elfoglalja. Például : egy üzemtest $\frac{6}{10}$ fenyü- és $\frac{4}{10}$ bükkfából áll : ekkor a kinyomozott erdőmivelési költségek a fenyük sorába jegyeztetnek, épen ugy, mintha a bükk elő sem fordulna.

Miután az V. sz. mintában jelzett számítások végrehajtottak, ezeknek végeredményei, vagyis minden üzemmód és

fanemre nézve a főátlagok évenként és holdanként a VII. sz. minta illető részébe átírandók.

12. FEJEZET.

Az erdészeti személyzet fizetésére szükségelt évi kiadások.

Az erdő tiszta jövedelmének kiszámításánál az 1875. VII. t.-cz. 16. §. f. pontja szerint, a fatermés és a mellékhaszonvételek értékéből, az erdőtenyésztési és ápolási költségeken kívül, az erdészeti személyzet fizetésére szükségelt évi kiadások vonandók le.

Az erdészeti személyzet alatt értendők mindazon tiszték, altiszték és szolgálók, kik az erdőkezelés és őrzés körüli teendőkre állandóan alkalmazva vannak, nevezetesen az erdőmesterek, főerdészek és erdészek, az erdőrendezők, erdészeti számvivők, pénztárnokok, ellenőrök, pénztári tiszték, erdőgyakornokok, erdészsegédek, raktártiszték, raktárellenőrök, irodatiszték, irodasegédek, hivatalszolgálók, erdőőrök vagy erdővédek, erdőkerülők vagy pásztorok, raktárőrök, hajduk sat.

Az erdőkezelő személyzethez nem tartoznak azon felsőbb hivatalok, például: igazgatóságok, felügyelőségek sat. személyzete, melyek az erdőnek közvetlen kezelésével nem foglalkoznak, hanem a fölött csak a felsőbb felügyeletet gyakorolják. Nem számítandók továbbá az erdőkezelő személyzethez az erdészeti iparágaknál, például: a fűrészmalomknál, a műfűrészeknél, a hamuzsírforrásnál sat. kizárólag alkalmazott egyének, a menyiben ezen iparágaknak jövedelme is (1875. VII. t.-cz. 8. §.) számításán kívül hagyatik.

Az erdészeti személyzet fizetésére szükségelt kiadásokhoz tartoznak: a készpénzfizetések, a nyugdíjak és segélyezések, a természetbeni járandóságok értéke, a lakbérek vagy a természetbeni lakások fenntartására fordított költségek, az utazási

és ló tartási költségek s az irodai átalányok. Az itt megnevezett költségeken kívül más kiadások e czímen számításba nem vehetők.

Az erdők kezelésére és őrzésére szükséges személyzet fizetésére fordított kiadások az 1867—1872. évig terjedő 6 évi időszak (1875. VII. t.-cz. 18. §.) átlagából számítandók ki. E czélból a rendezett erdőgazdasággal bíró állam és magánbirtokosok illető évi számadásaiból szorgos megvizsgálás mellett e célra kivont adatok, a VI. mintába jegyzendők be.

Ezen adatok gyűjtésénél azonban különös figyelemmel kell eljárni, nehogy azok közé olyan kiadások is bevéssenek, melyek az elébb adott részletezés szerint oda nem tartoznak.

A VI. mintába jegyzett adatokból az évi átlagok kiszámítása után ezeknek évi középarányosa aként lesz levezetendő, hogy az évi átlagok összege a területek összegével osztatik, minek eredménye az évi és holdankénti költségek középarányosa lesz.

Az így nyert és a VII. minta illető részébe bejegyzendő erdőkezelési és őrzési átlagos költség a tiszta jövedelmi fokozat felállításánál használandó.

Azon netalán előforduló esetben, ha a járás egyetlenegy birtokosa sem folytatna rendszeres erdőgazdaságot, s egy sem vezetne oly számadást, melyből az erdészeti személyzet fizetésére fordított kiadásokat megnyugvással ki lehetne venni: ezen költségek az erdőbecslő által szerzendő részletes adatokból lesznek kiszámítandók. E czélból az erdőbecslő a járás egész területére nézve kinyomozandja, hogy átlagosan hány hold erdő kezelésére alkalmaztatik egy pagony-gondnok, és hogy egy erdővédre vagy kerülőre átlagosan hány hold erdőnek őrzése bizatik. Továbbá kinyomozandja, hogy a járás területén átlagosan egy pagony-gondnoknak, továbbá egy erdőörnek számításba vehető összes javadalmazása mibe kerül.

Végül az előbbiekből kiszámítja, hogy átlagosan egy holdra mennyi esik a pagony-gondnok és mennyi az erdőőr fizetéséből. Ezen két átlag összege adja az évi és holdankinti átlagos kezelési és őrzési költségeket.

13. FEJEZET.

Az erdők részletes leírása.

Midőn az erdőbecslő a járás erdőgazdasági viszonyainak tanulmányozása és leírása, továbbá a tiszta jövedelem kipuhatólására szükséges adatok gyűjtése végett a járás erdeit bejárja, különösen a jelentékenyebb és a rendszeresen kezelt erdők viszonyait fogja behatóbb vizsgálat tárgyává tenni, s a feladatának sikeres megoldásához szükséges részletes adatokat ezen erdőkben gyűjteni.

Ezen vizsgálódásainak eredményét, vagyis a járás erdőgazdasági viszonyainak képét az előbbieken adott utasítás szerint készítendő gazdasági leírás adja ugyan egész általánosságban, de nem oly részletekben, melyekből annak helyességét megítélni és egyszersmind a becsléshez szükséges némely tényezők iránt közelebbi tájékozást szerezni lehetne.

Szükséges tehát, hogy az erdőbecslő, a járás erdeinek bejárása alkalmával, a jelentékenyebb terjedelmű, és legalább a 100 kat. holdnál nagyobb erdőknek fatermési tényezőit, közvetlen kutatásai és a helyszínén szerzett meggyőződése alapján, a VIII. számú minta szerint összeállított könyvbe a lehető pontossággal bejegyezze.

E czélból még a járás beutazása előtt előkészítendő ezen könyv, s abban az első öt rovat, a kat. igazgatóságtól ideiglenes használat végett kikérendő „földadó-telek könyvi birtokivek összesítéséből“ olyformán kitöltendő, hogy minden egyes, részletesen leírandó erdőre, a fanemek és

választékok átnézetes bejegyezhetése végett, öt sor üresen hagyassék.

Oly járásokban, a hol az erdő igen csekély terjedelmű, ezen részletes leírásba a 100 holdnál kisebb, esetleg az összes erdők is felveendőek.

A többi rovatok közvetlen észlelés alapján, vagy az illető birtokos erdőrendezési munkálataiból, vagy ezek hiányában a kezelő erdésznek a kat. erdőbecslő által elfogadott vagy helyesbített bemondásaiból a helyszínén töltendőek ki.

Az előbbieken adott utasítás szerint minden egyes becslőjárásra külön elkészített erdőgazdasági leírás, az ahhoz tartozó mellékletekkel együtt letisztázva, az erdőbecslő által aláírva és egy füzetbe kötve; az abban foglalt adatok megvizsgálása és megállapítása és annak eldöntése végett, hogy a járás egy vagy több osztályozási vidékre osztassék-e fel: a járás-bizottsághoz az erdőbecslő által, egyetértőleg az illető k. becslőbiztossal benyújtandó. Az egyetértő eljárás az erdőbecslő és a k. becslőbiztos közt különösen az osztályozási vidékek számának javaslatba hozatala végett szükséges, a mennyiben az osztályozási vidékek számra és kiterjedésre nézve ugyanazonosok kell hogy legyenek úgy erdészeti, mint mezőgazdasági tekintetben. Ennélfogva például, ha a járásnak két osztályozási vidékre való felosztása csak mezőgazdasági tekintetben volna szükséges, mindazonáltal ezen felosztás az erdészetre is, (mely csak egy mivélségi ág) kiterjed; s következőleg az erdőt illetőleg is, mind a két osztályozási vidékre nézve külön tiszta jövedelmi fokozat készítendő, ez azonban nem vonja maga után, hogy a járás elkészített gazdasági leírása átdolgoztassék, vagyis ilyen leírás minden osztályozási vidékre külön készítettessék.

Ha a járás két vagy több osztályozási vidékre osztatott, akkor a járás-leírásnak, a járás-bizottság által megállapított (I—VI. sz. kimutatások) adataiból ezen utasítás szerint mindenik osztályozási vidékre nézve külön kiszámítandók a faárak, az erdei mellékhaszonvételek értéke, az erdőmivelési és ápolási költségek és az erdészeti személyzet fizetésére szükségelt kiadások; a mely adatok azután a VII. sz. minta*) szerint mindenik osztályozási vidékre nézve külön készitendő, s a tiszta jövedelem kiszámításánál kimutatásba vezetendők be.

A járás-leírás adatainak s az osztályozási vidékeknek megállapítása körül követendő eljárást a katasteri földadó-bizottságok részére kiadott 1876. évi 232. számú „ügyviteli szabályrendelet“ 36—39. §§. szabályozzák.

Ha a járás-leírás adatai és az osztályozási vidékek meglettek állapítva, az erdőbecslő feladata második részének megoldásához látni.

(Folyt. köv.)

Egyesületi közlemények.

(Az Országos Erdészeti-Egyesület 1876. évi június-hó 26-án tartott választmányi ülésének jegyzőkönyve.)

Jelenvoltak : Tisza Lajos elnök ő Nagyméltósága; Wagner Károly alelnök; Degenfeld Imre gróf, Fekete Lajos, Ghyczy Emil, Hoffmann Sándor, Kenessey Kálmán, Luczenbacher Pál, Solcz Gyula, Székely Mihály választmányi tagok és Bedő Albert egyleti titkár.

I. Az egyesület 1875. évi számadásainak vizsgálatára kiküldött bizottság a következő jelentést terjeszti elő :

*) A minták kivonatait a jelen cikk befejezésekor fogjuk közölni. Szerk.